

«У слові рідному велика сила є...»

День української писемності та мови – державне свято, яке щороку відзначається в Україні 9 листопада. Свято було започатковане в листопаді 1997 року Указом Президента № 1241/97 «Про День української писемності та мови» на підтримку «ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства».

За православним календарем у цей день вшановують пам'ять преподобного Нестора-літописця. Він був письменником, основоположником давньоруської історіографії, першим істориком Київської Русі, мислителем, вченим, ченцем Києво-Печерського монастиря.

Дослідники вважають, що саме з преподобного Нестора-літописця і починається писемна українська мова. Зокрема, його перу належать такі відомі роботи: "Повість временних літ", "Житіє святих князів Бориса і Гліба", "Житіє Феодосія Печерського".

Сучасна літературна українська мова з'явився в XVIII столітті. Першим твором, який було написано з її використанням, вважається «Енеїда» Котляревського. Остаточно закріпив українську розмовну мову в літературних творах поет і мислитель Тарас Шевченко.

Традиційно у цей день, 9 листопада, відбувається урочисте покладання квітів до пам'ятника Нестору-літописцю. Також, з 2000 року в нашій країні існує надзвичайно цікава традиція всеукраїнського масштабу – «радіодиктант». Цьогоріч він ювілейний – відбувається в 20-й раз. По Українському радію у цей день транслюють Всеукраїнський диктант національної єдності, у якому можуть взяти участь всі охочі. З кожним роком кількість учасників мовленнєвого флеш-мобу зростає. Традиційно до написання диктанту долучаються відомі люди, політики, художники, студенти та школярі, аби не стільки з'ясувати, чи добре знають українську мову, як продемонструвати єдність з усіма, хто любить і шанує українське слово.

Не обійшлося і без змагань: у цей день щорічно стартує Міжнародний конкурс знавців української мови ім. Петра Яцика, в якому за першість змагаються знавці української мови з усього світу, а кількість учасників вимірюється у мільйонах. За деякими оцінками щорічна кількість учасників конкурсу складає понад 5 млн осіб із 20 країн світу.

День української писемності та мови – це свято, коли в нас є нагода вклонитися Слову – його красі та виразності, влучності та розмаїтті.

Наша рідна українська мова лірична і неповторна, поетична і спокійна, лагідна і мелодійна, як і сам співочий народ – добрий, лагідний, миролюбний і працьовитий.

Народна мудрість стверджує: скільки знаєш мов, стільки разів ти людина. Але ми впевнені, що без рідної мови жодна людина не здатна повноцінно почувати себе

частиною власного народу, його історії та культури. «Мова – це душа народу, а народ без мови – не народ», – говорив Володимир Сосюра.

З гідністю й шаную ми маємо усвідомлювати велику вагу рідного слова й особисту відповідальність за нього перед минулим, сьогоденням і майбутнім. Державність мови є універсальною формою об'єднання людей в одне ціле, в одну націю, це важливий чинник самовизначення нації, надійна основа розвитку держави.

Отже, варто докладати зусиль, аби українська мова не тільки зберігалася, але й розвивалася. Нею варто розмовляти, писати, послуговуватися будь-де, адже вона наша рідна мова.

Цікаві факти про українську мову

- Українську мову офіційно визнали літературною після видання «Енеїди» Івана Котляревського. Відтак, Котляревського вважають основоположником нової української мови.

- Перший український «Буквар» видав у 1574 році у Львові першодрукар Іван Федоров. До наших часів дійшов лише один примірник книги, який було знайдено 1927-го в Римі. Зараз стародрук зберігається в бібліотеці Гарвардського університету.

- Найстарішою українською піснею вважається балада «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?».

- Найбільше перекладів серед українських творів має «Заповіт» Тараса Шевченка: його переклали 147 мовами народів світу.

- Найбільше псевдонімів мав поет Олександр Кониський – свої твори він підписував 141 іменами, в Івана Франка було 99 псевдонімів, а письменник Осип Маковей користувався 56 вигаданими назвами.

- Особливістю української мови є те, що вона багата на зменшувальні форми. Зменшувально-пестливу форму має, як не дивно, навіть слово "вороги" – "вороженьки".

- Сучасна українська мова налічує близько 256 тисяч слів і включена до списку мов, які успішно розвиваються в цей час.

- Назви всіх дитинчат тварин в українській мові належать до середнього роду.

- За межами Європи українська мова має напівофіційний статус в США (округ Кук штату Іллінойс). Відомо, що округ Кук у штаті Іллінойс – це 16-й з найбільших у світі урядів місцевого самоврядування. В цьому окрузі проживає близько 5,5 мільйона населення, до складу округу входить місто Чикаго разом з передмістями. Українська мова була обрана як одна з найбільш вживаних мов у даному районі.

- В українській мові й донині збереглися назви місяців з давньослов'янського календаря – січень (час вирубки лісу), лютий (люті морози), березень (тут існує кілька тлумачень: починає цвісти береза; брали березовий сік; палили березу на вугілля), квітень (початок цвітіння берези), травень (зеленіє трава), червень (червоніють вишні), липень (початок цвітіння липи), серпень (від слова «серп», що вказує на час жнив), вересень (цвітіння вересу), жовтень (жовтіє листя), листопад (опадає листя з дерев), грудень (від слова «груда» – мерзла колія на дорозі).